

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Gunnarsson
 Härad: V. Göringe Adress: Svenskägsväg. 13, Lund
 Socken: Vittsjö Berättat av: Ernst Paulsson
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1878 i Böckholm, Vittsjö sn.

Lägen om Vepselka äng, "Kitta gård" och
 gårdar. s. 1-6.
 Lige för användades till människoben. s. 6.

ACC. NR. ^M8680:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: S. Gunnarsson
Härad: Västra Göinge Adress: Svenshögsvägen 13. Lund.
Socken: Vittsjö Berättat av Ernst Paulsson
Uppteckningsår: 1942 Född år 1878 i Bökholm, Vittsjö socken.

ka 820 1090.

Uppteckningen rör Säggen om Vejselta äng.

I byn Vejshult i Vittsjö socken fanns fordom en alldeles slät slätteräng, som var helt olik andra på orten förekommande ängar. Om hur denna blivit så jämn och slät förmäler en ur-gammal folksägen följande:

Då bonden på gården en dag begav sig till ängen ifråga för att där påbörja slåttern, var ängen belamrad med en kolossal mängd av höga stenar, samt stubbar, träd och buskar vilka i hög grad försvårade och försenade slätterarbetet varöver bonden gick och småsvor och till och med hädade "Vår Herre" för det att han skapat all denna myckna bråte i höstnaden och icke istället skapat ängen slät. Rätt som det var när bonden gick där och svor och kalkylerade över denna förmenta orättvisa, uppenbarade sig plötsligt för honom den s.k. "Goenisse", som

Skriv endast på denna sida!

M.8680 :2.

sade sig vilja hjälpa honom med slåttern, samt föranstalta om, så att ången skulle bli jämn och fri därefter, så att arbetet med slåttern skulle kunna fortgå obehindrat och de nu förekommande hindren skulle bli undanröjda. Som vilkor uppställde "goenissen" att bonden skulle själv hjälpa till vid slåttern och kunde han då ej utföra slätterarbetet lika fort och bra som "goenissen" fick han pantsätta sin själ till honom vilken sedan blev "goenissens rättmätiga tillhörighet. Kunde bonden däremot reda sig i arbetet skulle han bli löst från sin förbindelse, samt slippa att erlagga något som helst arvode till "goenissen" för hjälpen.

Bonden gick med på förslaget, kontrakt upprättades och underskrevs av båda parterna. I kontraktet bestämdes också att slätterarbetet skulle påbörjas redan påföljande morgon och att den av parterna som kom tidigast ut till ången skulle bli förman (gå i teten) Sedan de åtskiljts började emellertid bonden ångerköpt och grubblade över den ingångna överenskommelsen, då han tänkte på vad det gällde honom ifall han icke kunde

M. 8680:3.

reda sig i arbetet vilket han tycktes skulle bli omöjligt att kunna. I sin ångest och bedrövelse påminde han sig en trollkåring, kallad "Kitta-grå", som han trodde skulle kunna bringa honom råd och hjälp i hans svåra belägenhet. Till henne gick han ögonblickligen, när ingen tid fanns att förhala och med skräcken målad i sitt ansikte omtalade han för henne vad slags kontrakt han ingått med "Goenisse" och undrade om hon kunde på något sätt hjälpa och bistå honom med att på något sätt lösa honom fri från det ingångna kontraktet.

"Kitta-grå" sade sig emallertid icke kunna lösa honom från den ingångna förbindelsen men hon skulle lämna honom en lie med vilken han skulle kunna hösta lika bra som "Goenisse". Den lien han fick av henne förklarade hon skulle vid slåttern skära av allt vad som kom i hans väg, vare sig det var träd eller sten, så skulle allt bli jämnhugget med marken där den drog fram. Vid överlämnandet av lien gav "Kitta-grå" bonden även det rådet att han icke under höstnadsarbetet fick bryna den, eller ens titta i eggen på densamma, gjorde han det blev lien i hast förvandlad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

M. 8680: 4.

4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och dugde sedan icke mera till attt hösta med. Lika så rådde hon honom att infinna sig på ängen före soluppgången för att komma först, såatt han blev "förman" på slåttern.

Sedan bonden mottagit lien jämte de givna råden traskade han nu glad i hågen tillbaka mot hemmet. Tidigt på morgonen infann sig bonden på mötesplatsen, dit även strax därpå "goenisse" anlände. Efter som att bonden kom först skulle han ju efter avtalet gå teten på slåttern.

Han började hugga in sin "skåra" i mitten på ängen, där han sedan gick runt omkring. Nu började också "goenisse" huga i. På det sättet som slåttern bedrevs blev ju "goenisses" skåra betydligt längre än bondens, så att han fick betydligt större och flera hugg för att kunna följa med. Då därför arbetet en stund försiggått kände sig "goenisse" trött och sade till bonden. "Vi få väl stryka liarna ett slag", varpå bonden genmålde. "Stryka i morgon och hösta i dag", varpå arbetet fortsattes oavbrutet hela dagen till kvällen. Som ängen var stor medhanna icke arbetet för dagen, varför det överenskoms att de skulle fortsätta påföljande dag.

Denna morgon hade "goenisse" först anlämt varför det blev hans tur att bli förman på slåttern. Bonden rådde honom ~~XXX~~ till att liksom han dagen förut gå runt fältet med "skårorna". "Goenisse" började då hugga i men i ytterkanten av ängen och fick således även den dagen de längsta skårorna och blev således grundligt duperad och lurad, varöver bonden log i mjugg. På kvällen var hela fältet färdighöstat och ängsmarken var nu jämn som ett golv och bonden tackade "goenisse" för hjälpen varefter han sedan han hängt upp lien i ett träd vid ängskanten begav sig glad och belåten till sitt hem. Tack vare den lie och det råd "Kitta-grå" lämnat bonden hade han kunnat uträtta sitt arbete lika bra som "goenisse" varför den senare måst gratis göra arbetet med slåttern åt bonden vilken också därmed befriats från de i kontraktet stipulerade vilkoren som gällde pantsättningen av sin själ.

Dagen därpå då bonden skulle köra in ett lass hö från ängen ifåga inträffade emellertid ett obehagligt intermesso. När höet va färdiglassat tog bonden den i trädet upphängde lien med sig

M. 8680:6.

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

upp i lasset och begav sig av mot hemmet. I lasset satt han med ~~IX~~
lieskaftet vilande mot ena axeln med lien uppåtvänd. Allt gick
lyckligt och väl tills han vid ingången till gården skulle köra
genom en port, varvid den uppåtvända lien räckte så högt att den
snuddade vid sidoträn (löjderna) över porten som därvid skars av
och bonden hann med nöd och näppe in genom porten på gården med
lasset innan takstolen rasat ned över porten. Då han sedan tit-
tade på lien för att få utrönt vad verkan som genom det skedda
åstadkommit äggen på denna, blev lien omedelbart förvandlad till
ett människoben.

Sålunda lyder i korthet den gamla folksäggen om den ovanligt
släta och jämna ängen i Vejshult.

E. P.